

פרשת *חַפְּזָה* – *יחידה ראשונה*: וַיִּתְּרוּ אֶת הָאָרֶץ כתבה: *טלית ביתן*

א. וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר
ב. שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים
וַיִּתְּרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן
אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל

(במדבר פרק יג)

קריאה יחפה

- ? מה מצווה ה' על משה?
? מה יעשו האנשים?
? מה פירוש "וַיִּתְּרוּ" (לאיזו מילה זה דומה?) מה עליהם לעשות בארץ?
? האם אתם מבינים מדוע נקראו האנשים הללו מאוחר יותר "המרגלים"?
? מה עושה מרגל בימינו?
? מה ההבדל בין "לתור" ל"לרגל" בעיניכם?
? מהי מטרת הריגול? מה צריכים בני ישראל לדעת? מדוע נשלחים המרגלים?
? חפשו את ארץ כנען על המפה וסמנו לכם את הדרך שלדעתכם יצטרכו האנשים לעבור בה – כיצד נקראת היום ארץ כנען?
? כיצד יבחר משה את האנשים?

למורה: לפניך כמה משימות אפשריות. מטרת המשימות היא לאפשר לתלמידים "להיכנס" אל הסיפור ולקחת בו חלק וכך גם להשוות אח"כ בין מה שקרה במציאות המקראית לבין האופן בו דימיינו התלמידים את ההמשך:

עזרו למשה לבחור את האנשים שישלחו למשימה:
ערכו עבורו רשימה של תכונות ומאפיינים של האנשים שעליו לבחור:

תוכלו להתייחס לשאלות הבאות:

- האם חשוב שיהיו להם יכולות פיזיות כלשהן? אם כן:
מהן צריכות להיות יכולותיהם הפיזיות (מבחינת גוף, כושר וכוח)
האם הם צריכים להיות בעלי מעמד חברתי מסוים? (עשירים, או מקובלים?)
האם צריכות להיות להם תכונות אופי או יכולות נפשיות מסוימות?
האם מדובר רק בגברים? האם נשים יכולות להיבחר למשימה?
מה הם צריכים לדעת לעשות?

מי לא יכול ולא מתאים למשימה?

עזרו למשה לנסח דף משימות עבור האנשים היוצאים "לתור" את הארץ:

כיצד תציגו את עצמכם בפני אוכלוסיית ארץ כנען?
מה עליכם ללבוש? (האם נדרשת איזושהי תחפושת?)

לאן צריך ללכת?

מה כדאי לבדוק?

עם מי כדאי להיפגש או לדבר?

האם יש משהו שכדאי להביא כדוגמה בחזרה?

הוסיפו שאלות משלכם:

(למורה ניתן גם, בכיתה משתפת פעולה, לתת גיליון ריק - שיחשבו לבד על השאלות והתשובות!)

? כיצד אתם מבינים את הביטוי "שלח לך"? מדוע לא פשוט "שלח אנשים"?

למורה: שוב נחזור בפני התלמידים על האמירה כי בתורה אין אות או מילה מיותרת? מה תפקידה

של המילה "לך" כאן?

ריבוי קולות: *af nfe*

רש"י: שלח לך

לדעתך,

אני איני מצווה לך,

אם תרצה שלח,

אמר [הקב"ה]: אני אמרתי להם שהיא טובה,

חיייהם [=בחיין] שאני נותן להם מקום לטעות בדברי המרגלים,

למען לא יירשנה.

? מה פירוש המילה "לך" עפ"י רש"י? על מה היא מעידה?

? מדוע ה' לא ציווה על שליחת המרגלים?

? "אני אמרתי להם שהיא טובה" – הקב"ה אומר את זה ב _____ (איזה רגש יש כאן?)

? "למען לא יירשנה" – הקב"ה אומר את זה ב _____ (איזה רגש יש כאן?)

? האם בעיני ה' שליחת המרגלים לארץ כנען היא דבר טוב?

(רש"י נותן לנו רמז על התוצאות הצפויות של משימת המרגלים – מהו?)

אמר הקב"ה :

לפי דעתי, שאני רואה בעתיד, היה יותר טוב לשלוח נשים המחבבות את הארץ
כי לא יספרו בגנותה,
אבל לך - לדעתך
שאתה סבור שכשרים המה ואתה סבור שהארץ חביבה עליהם,
תשלח אנשים [=גברים]

רבי שלמה אפרים מלונטשיץ (1540? - 1619), המכונה על שם ספרו 'הכלי יקר'

- ? מה פשר המילה 'אנשים' עפ"י הכלי יקר?
? מדוע אמר ה' שלח לך – את מי הקב"ה מעדיף שמשלח ישלח למשימה?
? מה ההבדל בין גברים לנשים עפ"י הקב"ה?
? מדוע משה מעדיף לשלוח גברים?
? האם לדעתכם, ישנו הבדל בין שליחת גברים ושליחת נשים?

רפואה

בני ישראל נשלחים למשימת ריגול הארץ בטרם יכנסו אליה, מה הם מבקשים לבדוק? את כשירותה
למלחמה ואת חוזר העמים בה? את פוריותה ועושרה של הארץ? את השכנים החדשים?
בכל פעם שאנחנו עומדים בפני שינוי גדול אנחנו מנסים לברר קודם על המקום החדש (בית ספר
חדש, יישוב או בית חדש, כיתה חדשה או אפילו שכן חדש שעובר לגור בשכונה או בבניין)

- מתי עמדתם בפני שינוי וחששתם מהלא ידוע?
ספרו על החשש – ממה חששתם? מה קיוויתם שיקרה? מה קיוויתם שלא יקרה?
האם הייתה לכם דרך לברר מראש משהו על הדבר החדש עומד לקרות?
באילו דרכים ביררתם?
מה הוסיף לכם הבירור?
האם הבירור קלקל או תרם והרגיע חששות?
מדוע אנחנו מרגישים צורך לדעת מראש מה "הולך לקרות"?

ברמות מתקדמות נסו לשוחח עם התלמידים על הצורך שלנו בשליטה, על החשש משינויים בלתי
צפויים שאין לנו שליטה עליהם ונותנים לנו אולי תחושה של חוסר ביטחון או חוסר יציבות.

- מה קורה לי כשאני מגיע למקום חדש ולא ידוע?
מה אני מרגיש? האם זה משמח או מעורר אצלי חששות?
כיצד אני מתנהג?
האם אני משתף אחרים בתחושותיי או שאני "משחק" אותה רגוע ובשליטה?

למה לך - יחידה שנייה: כלם אנשים ראשי בני ישראל כתבה: גלית ביתן

- א. וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:
- ב. שְׁלַח לְךָ אֲנָשִׁים וַיִּתְרוּ אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אִישׁ אֶחָד
אִישׁ אֶחָד לְמַטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלַח־וּ
כָּל נָשִׂיא בָהֶם.
- ג. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה מִמִּדְבַר פָּאָרָן עַל פִּי ה'
כָּלם אֲנָשִׁים רָאשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל הַמָּה.
- ד. וְאֵלֶּה שְׁמוֹתֵם:
- לְמַטֵּה רְאוּבֵן שְׁמוּעַ בֶּן זְכוּר.
ה. לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן שָׁפֵט בֶּן חוּרִי.
ו. לְמַטֵּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן יִפְנֹה.
ז. לְמַטֵּה יִשְׂשָׁכָר יֶגְאֵל בֶּן יוֹסֵף.
ח. לְמַטֵּה אֶפְרַיִם הוֹשֶׁעַ בֶּן נוּן...
ט. לְמַטֵּה בְנֵימִן פְּלֹטִי בֶן-רְפוּאָה.
י. לְמַטֵּה זְבוּלֹן גְּדִיאֵל בֶּן סוּדִי.
יא. לְמַטֵּה יוֹסֵף לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה גְּדִי בֶן-סוּסִי.
יב. לְמַטֵּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן-גַּמְלִי.
יג. לְמַטֵּה אֲשֶׁר סְתוּר בֶּן-מִיכָאֵל.
יד. לְמַטֵּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי בֶן יֶפְסִי.
טו. לְמַטֵּה גַד גְּאוּאֵל בֶּן מְכִי.
טז. אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר שְׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת הָאֶרֶץ

(במדבר פרק יג)

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁעַ בֶּן-נוּן יְהוֹשֻׁעַ.

קריאה יחסה

- ? כמה שליחים נשלחו ועל פי מה נבחרו למשימה? (האם מתאים למאפיינים שהצעתם?)
 ? מדוע, לדעתכם, חשוב היה לה' שיהיה נציג אחד לכל שבט?
 ? מדוע חשוב היה שיהיה נשיא?

אקטואלי

? למי אנחנו קוראים "שליחים" היום? מהי "שליחות" (או תחושת שליחות)?

רלוונטי

- האם קרה להם שנבחרתם להיות נציגים של קבוצת אנשים? ספרו לכיתה
 מי בחר בכם ועל פי מה בחרו בכם?
 כיצד הרגשתם עם הבחירה? מה היה כרוך בבחירה? (אילו תחושות או משימות?)
 האם הצלחתם לייצג נאמנה את הקבוצה ששלחה אתכם? האם הוספתם לה
 כבוד?
 בדיעבד, האם הייתם לוקחים על עצמכם את המשימה הזאת שוב?

בחרו את אחד הנשיאים (אותו תלוו מעתה ועד לתום מסעו) וציירו אותו נפרד מאנשי שבטו:

התחילו לכתוב יומן מסע של הנשיא שבחרתם וציירתם. כיצד שמע על הכוונה לשלוח שליחים שיתורו את הארץ? כיצד התייחס לבחירתו? רגשותיו לפני המסע? "עצות שקיבל" ושיחות שהיו לו עם אנשי שבטו או משפחתו כשנודע להם דבר היבחרו ויציאתו לדרך, ציפיותיו וחששותיו.

למורה : במהלך לימוד הפרשה נתקדם עם היומן בהתאם לאירועים.

שאלת מחשבה : מדוע לדעתכם שינה משה את שמו של הושע בן נון לפני היציאה למסע?

לעבודה עצמית *לפה פק - יחידה פסיכית קטנה*: כתבה: גלית ביתן

נצא למסע בזמן..... :
ארבעים שנה לאחר האירועים עליהם קראנו, אחרי ארבעים שנות מסע במדבר, קצת לפני הכניסה לארץ ישראל, סיפר משה לצאצאיהם של בני ישראל שיצאו ממצריים את סיפור בחירת המרגלים ויציאתם למשימה, קראו את דבריו בספר דברים :

יח. וְאַצִּיחָה אֶתְכֶם, בְּעֵת הַהִיא אֶת כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן.
יט. וְנִסַּע מִחֶרֶב,

וְנִלְךָ אֶת כָּל הַמְדַבֵּר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַהוּא אֲשֶׁר רְאִיתֶם
דְּרֹךְ הַר הָאֱמֹרִי, כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ, אֲתָנוּ, וְנָבֵא, עַד קִדְשׁ בְּרִנֵּעַ.
כ. וְאָמַר, אֲלֵכֶם:...

כא. רְאֵה נָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ, לְפָנֶיךָ אֶת הָאָרֶץ:
עֲלֵה רֶשֶׁת, כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ
אֶל תִּירָא, וְאֶל תַּחַת.

כב. וַתִּקְרְבוּן אֵלַי, כָּלְכֶם,
וַתֹּאמְרוּ: נִשְׁלַחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ,
וַיַּחְפְּרוּ לָנוּ אֶת-הָאָרֶץ
וַיָּשֹׁבוּ אֲתָנוּ דְבָר:

אֶת-הַדְּרֹךְ אֲשֶׁר נִעְלָה בָּהּ,
וְאֶת הָעָרִים אֲשֶׁר נָבֵא אֱלֹהֵינוּ.

כג. וַיִּיטֹב בְּעֵינַי הַדְּבָר, וְאָקַח מִכֶּם שְׁנַיִם עָשָׂר אֲנָשִׁים, אִישׁ אֶחָד לְשִׁבְטוֹ.
(דברים פרק א)

- ✘ הקיפו בעיגול כחול את הפרטים הדומים למה שכבר קראנו.
- ✘ הקיפו בעיגול ירוק את הפרטים השונים ממה שכבר למדתם.

ערכו השוואה בין הסיפור שקראנו בפרשת השבוע לבין תיאורו של משה בדברים.
מי ביקש לשלוח את המרגלים? מדוע? כיצד ניתן כעת להבין את הביטוי 'שלח לך'?

לפתח - יחידה רביעית: המשימה והדיווח כתבה: גלית ביתן

יז. וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עָלוּ זֶה בְּנַגֵּב וְעַלִּיתֶם אֶת הָהָר.
יח. וַיֵּרְאוּ אֶת הָאֶרֶץ מָה הִיא וְאֶת הָעָם הַיֹּשֵׁב עָלֶיהָ הִחְזִק הוּא הַרְפָּה
הַמַּעֲט הוּא אִם-רָב.
יט וְיָמָה הָאֶרֶץ אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הִיא אִם רָעָה וְיָמָה הָעָרִים
אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב בְּהֵנָה הַבְּמִחְנִים אִם בְּמִכְצָרִים.
כ. וְיָמָה הָאֶרֶץ הַשְּׂמֹנֶה הִיא אִם רְזָה הַיֵּשׁ בָּהּ עֵץ אִם אֵין וְהַתְּחַזְּקֶתֶם
וְלִקְחֶתֶם מִפְּרֵי הָאֶרֶץ וְהַיְמִים יָמֵי בְכוּרֵי עֲנָבִים.
כא. וַיַּעֲלוּ וַיִּתְּרוּ אֶת הָאֶרֶץ מִמִּדְבָּר צֵן עַד רְחֹב לְבָא הַחַמָּה.
כב. וַיַּעֲלוּ בְּנַגֵּב וַיָּבֹאוּ עַד הַחֲבֹרֹן וַיִּשְׂמוּ אַחִימֵן שֵׁשִׁי וְתַלְמִי לִיָּדֵי הָעֵנָק...
כג. וַיָּבֹאוּ עַד נַחַל אֲשַׁכְּלַל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוּרָה וְאֲשַׁכּוֹל עֲנָבִים אֶחָד
וַיִּשְׂאֶהוּ בְּמוֹט בְּשָׁנָיִם וּמֵן הָרַמְנִים וּמֵן הַתְּאֲנִים...
כד. וַיִּשְׁבוּ מִתּוֹר הָאֶרֶץ מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם.
כו. וַיָּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וְאֶל כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְבָּר
פָּאָרָן קְדָשָׁה וַיִּשְׁבּוּ אֹתָם דָּבָר וְאֶת כָּל הָעֵדָה וַיִּרְאוּ אֶת פְּרֵי הָאֶרֶץ
(במדבר פרק יג)

קריאה יחסה

- ✂ נקדו את הקטע שלפניכם, הוסיפו פסיקים, נקודות, סימני שאלה וגרשיים.
- ✂ כתבו לכל נשיא שליח דף משימות, מה עליו לבדוק במילים שלכם?
- ✂ הקיפו בעיגול כחול את זמן ביצוע המשימה (האם היו בני ישראל רחוקים מארץ כנען?)
- ✂ הקיפו בעיגול ירוק את שמות המקומות בהם ביקרו המרגלים ומצאו אותם במפה.
- ✂ "ולקחתם מפרי הארץ", מדוע לדעתכם ביקש זאת משה?

א "וְהִיָּמִים זְמַי בְּפִנְיָ עֲנָבִים" באיזו תקופה הגיעו המרגלים לארץ? מדוע חשוב שנדע?
א "וְהִתְחַזְּקֶתֶם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאָרֶץ" – מדוע השימוש בביטוי זה?
א "וַיֵּשְׁבוּ אֲתֶם דָּבָר וְאֵת כָּל הָעֵדָה וַיֵּרְאוּ אֶת פְּרֵי הָאָרֶץ" – על סמך מה שקראנו על המקומות בהם ביקרו המרגלים והדברים אותם ראו, כתבו את תשובתם אל העם. זכרו שאתם נשיאי השבטים ושיש לכם אחריות על תגובת העם ועל המוטיבציה שלו להמשיך במסע לארץ ישראל!

אקטואלי

לפניכם הלוגו (=הסמליל, הסמל) של משרד החינוך הישראלי. מה משמעותו? מדוע לדעתכם נבחר? מה מבקש משרד החינוך לומר לתיירים על ישראל כדי למשוך אותם לבוא ולבקר כאן?

הכינו פרסומת שתקרא לתיירים לבוא לישראל. הפרסומת תתפרסם על לוחות המודעות בחו"ל, התייחסו בתהליך היצירה לנקודות הבאות:

- א מי הוא קהל היעד שלכם? מה מעניין אותם? לאיזו דת הוא משתייך?
- א מה אתם חושבים שעשוי למשוך אותם?
- א מה לא כדאי לספר לתייר שאנחנו מבקשים למשוך?

ציירו את אחד המרגלים (או יותר) באחד המקומות בהם ביקרו ודברו אותם ראה:

נקרא את מה שסיפרו המרגלים לעם:

כו וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן וְאֶל-כָּל-עֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל-מִדְבַּר
פָּאֶרָן קְדָשָׁה וַיִּשְׁבּוּ אֹתָם דָּבָר וְאֶת-כָּל-הָעֵדָה וַיִּרְאוּם אֶת פְּרִי הָאָרֶץ.
כז וַיִּסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ:

כָּאֵנוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הִיא וְזֶה פְרִיָּהּ.
כח. אָפֶס כִּי עַז הָעָם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ

וְהָעָרִים בְּצָרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד

וְגַם יְלָדֵי הָעֵנָק רְאִינוּ שָׁם.

כט. עַמְלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב

וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר

וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב עַל-הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן.

ל. וַיִּהְיֶה כָּלֵב אֶת-הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:

עֲלֵה נַעֲלֶה וַיִּרְשָׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוּכַל לָהּ.

לא. וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ:

לא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם כִּי חָזַק הוּא מִמֶּנּוּ.

לב. וַיֵּצִיאוּ דָבַר הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר:

הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אָרֶץ אֲכָלֹת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא

וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-רְאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשֵׁי מִדּוֹת.

לג. וְשָׁם רְאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֵנָק מִן הַנְּפִלִים

וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם.

(במדבר פרק יג)

קריאה יחפה

מה סיפרו המרגלים? כתבו במילים שלכם

דברים טובים / מעודדים	דברים רעים / מפחידים

ציירו את ה"פרסומת" שתתבסס על דברי הנשיאים
(האם היא מושכת בעיניכם? אילו תחושות היא עלולה לעורר?)

מה ביקשו המרגלים לומר על הארץ בביטויים הבאים:

"וַיֵּזֶה פְּרִיָּה"
 "וְהָעָרִים בְּצָרוֹת גְּדֹלֶת מְאֹד"
 "עַמְּלֶק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב, וְהַחֲתִי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר,
 וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב עַל הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן."
 "אֶרֶץ אֹכֶלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הִיא"

מה דעתכם על מה שסיפרו המרגלים? מדוע לדעתכם תיארו כך את מסעם לכנען?

למורה: בהקשר הביטוי הזה ניתן ללמד את שירו של נתן יונתן "שיר ארץ" (או את חלקו)
 המשתמש בביטוי "ארץ אוכלת יושביה" במשמעות של ארץ שבניה משלמים מחיר יקר עבור
 הגנתה ואבות קוברים בה את בניהם

שיר ארץ נתן יונתן, לחן: סשה ארגוב

שב הסתו עם כבד ענניה
 לעטף אפר את כל גנייה
 והחרף את שמורות עיניה
 הבוכות יסגר.
 שב החצב לבן לפרח...

שב החצב לבן לפרח
 שם בדרך יחידי
 והיסמין ישיב ניחוח
 שדות הזמן שלה האבודים.
 ארץ שמתקו לה רגביה...
 כל אביב שבים לה סביוניה
 לכסות את כל קמטי פניה
 רוח קיץ עץ אבניה
 ילטף באור.

ארץ שיושביה היא אוכלת
 וזבת חלב ודבש ותכלת
 לפעמים גם היא עצמה גוזלת
 את כבשת הרש.
 ארץ שמתקו לה רגביה
 ומלוחים כפכי כל חופיה
 שנתנו לה אוהביה כל אשר
 יכלו לתת.
 כַּלְלוּנוּסִי :

(נתן יונתן, שירים על אדמה ומים,
 © הזכויות שמורות למחבר ולאקו"ם)

וְנָהִי בְּעֵינֵינוּ כַּחֲגָבִים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם.

- ❁ כיצד חשו המרגלים בראותם את בני הארץ?
- ❁ לאיזו תכונה של החגב מתייחסים המרגלים – מה מרגיש אדם הרואה עצמו כחגב?
- ❁ כיצד יתכן שאנשים חשובים שרגילים שמתייחסים אליהם כאל אנשים חשובים ומכובדים מרגישים פתאום כ"כ קטנים?
- ❁ מתי אנחנו מרגישים קטנים מאד? מה גורם לנו להרגיש ככה?
- ❁ "וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם" – כיצד הם יודעים כיצד ראו אותם האחרים?
- ❁ מתי קרה לי שחשבתי שכולם מזלזלים בי? רואים בי קטן וחסר משמעות?
- ❁ האם אכן חשבו כך עלי או שאני הרגשתי כך?
- ❁ כיצד ניתן לדעת מתי זה נכון ומתי זה "בראש שלי"?
- ❁ כיצד אני מתמודד במצבים כאלה?

למורה: שני דברים אומרים המרגלים: הם הרגישו כחגבים, היה נדמה להם שכך גם רואים אותם האחרים. הפער בין מה שאני חושב על עצמי בסיטואציות מסוימות ובחיים בכלל לבין האופן בו רואים אותי אחרים לעיתים גדול וכדאי לשוחח עליו. כיצד ניתן לעמוד על הפער? שיחה עשויה להמחיש לתלמידים מסוימים שלכולם יש מצבים של חוסר ביטחון, של תחושת חוסר ערך ושלעיתים תחושות אלה אינן מבוססות במציאות.

"וְלִיצִיאוֹ דְבַת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ"

ה'ידעת? הוצאת דיבה

שמו הטוב של אדם הוא אחד הנכסים היקרים לו מכל, פגיעה בו יכולה להיות שוות ערך לאובדן כספי ולסבל חברתי. כך גם הדבר כשמדובר בשמו הטוב של עסק או בעל מקצוע. הוצאת דיבה היא אמירה או כתיבה של דברים כוזבים הפוגעים בשמו הטוב ובכבודו של אדם או עסק. האיסור על הוצאת דיבה קבוע בחוק הישראלי בחוק איסור לשון הרע. ומי שנפגע מכתבה, מאמר או כל התבטאות פוגעת אחרת שנכתבו או נאמרו עליו יכול לתבוע "תביעת דיבה". אם יוכח שהדברים שנאו אינם אמת הוא עשוי לקבל פיצוי כספי כמו גם התנצלות בכתב או בע"פ מאת הפוגע. בימינו הפכה הוצאת הדיבה לנפוצה ואף קלה יותר בעקבות התפשטות האינטרנט ובתי המשפט מתמודדים עם סוגיות חדשות כגון הוצאת דיבה בפייסבוק, בטוויטר ובטוקבקים.

❁ כיצד ניתן להוציא את דיבתו של אדם באינטרנט?

❁ כיצד הוציאו המרדלים את דיבתה של הארץ?

❁ האם דבריהם היו שקרניים?

לך חסד - יחידה חמישית: החטא ועונשו

כתבה: גלית ביתן

- א. ותשא כל-העדה ויתנו את קולם ויכפו העם בלילה ההוא.
- ב. וילנו על משה ועל אהרן כל בני ישראל ויאמרו אלהם כל-העדה: לוי מתנו בארץ מצרים או במדבר הזה לוי מתנו.
- ג. ולמה ה' מביא אתנו אל הארץ הזאת לנפל בחרב נשינו וטפנו יהיו לבז הלוא טוב לנו שוב מצרימה.
- ד. ויאמרו איש אל-אחיו: נתנה ראש ונשובה מצרימה.
- ה. ויפל משה ואהרן על פניהם לפני כל קהל עדת בני ישראל.
- ו. ויהושע בן-נון וכלב בן יפנה מן-התרים את-הארץ קרעו בגדיהם.
- ז. ויאמרו אל כל עדת בני-ישראל לאמר: הארץ אשר עברנו בה לתור אתה טובה הארץ מאד מאד.
- ח. אם חפץ בנו ה' והביא אתנו אל-הארץ הזאת ונתנה לנו.
- ט. אף בה' אל תמרדו, ואתם אל-תיראו את עם הארץ וה' אתנו אל-תיראם.
- י. ויאמרו כל העדה לרגום אתם באבנים וכבוד יהוה נראה באהל מועד אל כל-בני ישראל.
- (במדבר, פרק יד)

קריאה יחסה

- ❁ כיצד הגיב העם לתיאור הארץ ע"י המרגלים?
- ❁ כיצד אתם מסבירים את תגובתם הקשה? ממה הם חששו?
- ❁ האם הם 'השתגעו' כשביקשו לחזור למצריים?
- ❁ "ויפל משה ואהרן על פניהם" כיצד אתם מבינים את תגובת משה ואהרון?
- ❁ "ויהושע בן-נון וכלב בן יפנה מן-התרים את-הארץ קרעו בגדיהם" מדוע עשו זאת?
- ❁ כיצד ניסו יהושע וכלב להרגיע את העם? באילו נימוקים? האם הצליחו?
- ❁ "ויאמרו כל העדה לרגום אתם באבנים" את מי ביקשו לרגום באבנים? מדוע?

מה עשו ירעי יהושע וכלב?

המחיזו בכיתה את שאירע מול אוהל מועד עם חזרת המרגלים.
הוסיפו נימוקים משלכם לדברי כלב ויהושע וכן לדברי העם.

מה יקרה כעת לדעתכם?

כתבו את כותרות, כתבות ומאמרי עיתון הבוקר שלמחרת

היום שאחרי: דברי משה :

במחנה

המרגלים חזרו עם שחר ארבעים יום לאחר שיצאו לשליחותם לארץ כנען, חזרו היום נשיאי ישראל ובפיהם מידע על הארץ אליה לוקח אותנו ה'. קראו את

דבריהם:

דו"ח מהשטח: דברי יהושע בן נון

קול העם: תגובות של בני ישראל
שנאספו ע"י כתבנו בשטח:

למכירה חמור לקן אק חזק. האק צד
לארץ כנען ובחזרה וצדין כוחו
באותניו.
לפרטימ פנו לנשיא אטט אצון.

המשיכו לכתוב ביומנו של הנשיא שאחריו אתם עוקבים. מה השפיע על עדותו? כיצד הגיב העם? כיצד הגיבו אהרון ומשה? יחסו לדברי יהושע וכלב בן יפונה? (אם בחרתם להיות יהושע או כלב אז על יחסם לדברי המרגלים האחרים ועל תגובת העם אליהם) (מה יקרה כעת לדעתו? האם הוא מתחרט? משוכנע בצדקתו?)

נקרא כעת את תגובת ה' לדברי המרגלים :

יא. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה:

עַד אָנֹכִי וְנֹאצְנֵי הָעָם הַזֶּה

וְעַד אָנֹכִי לֹא יֶאֱמִינוּ בִּי בְּכֹל הָאֲתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ.

יב. אֶכְנֹוּ בְּדַבָּר וְאוֹרְשָׁנוּ

וְאֶעֱשֶׂה אֶתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְעַצוּם מִמֶּנּוּ.

יג. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה'

וְשָׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי הֵעֲלִיתָ בְּכַחֲךָ אֶת הָעָם הַזֶּה מִקִּרְבּוֹ...

יטו. וְהִמַּתָּה אֶת הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד

וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-שָׁמְעוּ אֶת-שִׁמְעוֹךָ לֵאמֹר:

יז. מִבְּלַתִּי יִכְלַת ה' לְהַבְיִיא אֶת הָעָם הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם

וַיִּשְׁחַטֵּם בַּמִּדְבָּר.

יז. וְעַתָּה יִגְדַל-נָא כַחַ אֲדֹנָי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר.

יח. ה' אָרְךָ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד, נִשְׂא עֵינַי וְפָשַׁע וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה,

פֶּקֶד עֵינַי אָבוֹת עַל בָּנִים עַל שְׁלֵשִׁים וְעַל רִבְעִים.

יט. סֵלַח נָא לְעֵינַי הָעָם הַזֶּה כְּגִדְל חֶסֶדְךָ

וְכַאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לְעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם וְעַד הַנֵּה.

כ. וַיֹּאמֶר ה' סֵלַחְתִּי כְּדַבָּרְךָ.

כא. וְאוֹלָם חַי-אֲנִי וְיִמְלֹא כְבוֹד ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ.

כב. כִּי כָל הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת כְּבֹדִי וְאֶת-אֲתוֹתִי אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם

וּבַמִּדְבָּר וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עָשָׂה פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי.

כג. אִם יִרְאוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם וְכָל מְנַאֲצֵי לֹא יִרְאוּהָ.

(במדבר, פרק יד)

קריאה יחסה

? על מה כעס ה'?? מהי טענתו אל המרגלים ובני ישראל?

? מה איים לעשות לעם?

- ? כיצד שכנע אותו משה לא לממש את איומו? מה היה הנימוק שהעלה?
- ? "וַיֹּאמֶר ה' סֶלְחֵנִי כְּדָבָרְךָ" – האומנם סלח ה' לעם? באיזה מובן סלח?
באיזה מובן לא סלח?
- ? מה היה עונשם של בני ישראל?
- ? "וְיָכַל מִנְאֲצֵי לֹא יִרְאוּהָ" – מי יזכה לראות את הארץ? מי לא? קראו עד לסוף הפרק וכתבו במילים שלכם את העונש המפורט.
- ? עפ"י פרשתנו – מדוע הלכו העם במדבר 40 שנה? האם זה היה קשור למרחק מארץ מצריים לארץ כנען?
- ? מה היה חטאם של העם והמרגלים לדעתכם? מדוע קיבלו עונש כה חמור?

ריבוי קולות: מה היה חטאם של המרגלים?

... הוציאו עצמם מכלל מרגלים ונכנסו בכלל יועצים. ולזאת הסיבה חטאו מאוד ...
משל לאדם האומר לשליח:
"בוא נא אל בית התגר, וראה לי שם טלית אחת שישנה בידו,
והסתכל בטוב צמרה ופשתה באורכה וברוחבה ובמראיתה ומחירה, והשב לי דבר,
כי חפץ אני לקנותה".
והיה אם יבוא איש זה ויאמר:
"ראיתיה והנה צמרה נקי והיא ארוכה ורחבה, ומראיתה ירקרק ואדמדם ומחירה אלף זהובים",
הנה הוא היטיב בשליחותו ולא יצא מכללו.
אמנם אם אמר: "ראיתיה והנה היא טובה ורחבה וצמרה טוב ונקי,
אבל מראיתה ירקרק או אדמדם, ומחירה גדול שהיא אלף זהובים",
הנה כבר יצא מכלל שליח ונכנס לכלל יועץ...

ר' יצחק עראמה (1420 – 1494), מחבר ספר דרשות בשם "עקידת יצחק"
היה מחכמי ספרד בדור הגירוש. שימש רב וראש ישיבה בסמורה אשר בצפון ספרד.

- הסבירו את המשל במילים שלכם. מהו הנמשל?
- מה היה חטאם של המרגלים? מה אמרו שהפך אותם ממרגלים ליועצים?
- מדוע להיות יועצים במקום מרגלים זה חטא?

אילו היו מספרים זה תחילה למשה ולאחר כך כמו שהיה ראו,
לא היה מתחדש מפני דיבתם מה שאירע מן הרע,
כי כבר היה נקל למשה ולאחר לישב לבם, שיסמכו בשם יתברך,
עם שיהושע וכלב היו מחזיקים את ידיהם;
אבל הם הניאו העם בדרך שלא יוכלו לתקן עוותם.

רלב"ג - רבי לוי בן גרשון (1288 – 1344) איש מדע, פרשן המקרא, רופא, מתמטיקאי, ומחשובי הפילוסופים היהודיים. פעל בחבל פרובאנס שבדרום צרפת.

מה היה חטאם של המרגלים עפ"י רלב"ג?

- מה היה קורה לו היו מגיעים עם הדו"ח שלהם קודם כל למשה ולאחריו?
- איזה נזק נגרם כאשר פנו ישירות לעם?
- מדוע לדעתכם, עשו זאת?

חטאו המרגלים כשאמרו את המשפט הבא :
 "וַיְהִי בְּעֵינֵינוּ בְּחַגְבֵּים וְכֹן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם"
 כשראו המרגלים את עצמם כחגבים לא היה בכך חטא
 אבל כשטענו שנראו בעיני יושבי הארץ כחגבים כאן חטאו
 כי מה אכפת לך איך אתה נראה בעיני אחרים?
עיבוד מדברי הרבי מקוצק

- מה היה חטאם של המרגלים עפ"י הרבי מקוצק?
- האם בעיניכם זהו חטא להתייחס לדברי האחרים על עצמך?

רַחֲמַנְיָא: כִּיִּי אֲנִי נִרְאָה בְּעֵינֵי אַחֲרֵי?

- האם אכפת לכם איך אתם נראים בעיני האחרים?
- מתי אתם מתעלמים מדעתם של האחרים עליכם?
- מתי חשוב לכם להקשיב לדברי האחרים? מתי זה מסייע לכם?
- האם ניתן להתעלם תמיד ממה שהאחרים אומרים עלינו?
- מתי מה שאני חושב על עצמי נובע גם ממה שאחרים חושבים עלי?
- מתי זה תלוי רק בי?

למורה: כדאי כאן לשים לב שגם משה נוקט כלפי הקב"ה בטכניקת "מה יגידו עליך השכנים" כשהוא מנמק מדוע לא כדאי לה' להשמיד את עם ישראל ((המצרים יראו ויאמרו שלא יכולת להביאם בכוחות עצמך לארץ כנען) אפילו הקב"ה מתייחס למה שאומרים עליו, האם האדם יכול להתעלם מכך? יש כאן הזדמנות לשוחח בכיתה על דימוי עצמי ועד כמה הוא מושפע מדברי אחרים וכמו כן לשוחח על היכולת שלנו להישאר נאמנים לעצמינו בלי לחשוש ממה שיאמרו האחרים עלינו ועוד.